

Správa z medzinárodného školenia posudzovateľov hydiny Entente Européenne d'Aviculture et de Cuniculture EE 14.-16.september 2018 Oksbol- Dánsko

O tom, že medzinárodné školenie posudzovateľov je v každom roku najdôležitejšou vzdelávacou aktivitou Európskeho zväzu chovateľov nie je pochýb . To však platí dvojnásobne v roku konania Európskej výstavy, ktorá nás v tomto roku čaká v Dánskom Heerningu . Je pravidlom, že v krajine konania výstavy sa koná i táto dôležitá vzdelávacia aktivita a tak sme zavítali do mestečka Oksbol . Témy ku školeniu sú vždy pripravované Európskou štandardnou komisiou . Spravidla sú to lokálne plemená uznané v EE , ďalej plemená u ktorých sa vyskytujú pri posudzovaní problémy . A samozrejme plemená všeobecne rozšírené . Inak tomu nebolo ani na tohtoročnom školení ,ktoré bolo hlavne zamerané na pripravujúcu sa Európsku výstavu .

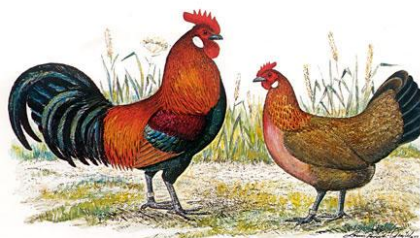
Školenia sa zúčastnilo 104 účastníkov zo 16 krajín .(A,B,CZ,D,DK,F,FIN,HR,CH,HU,L,NL, PL,S,SK,TR,) Za ČSCH a SZCH sa školenia zúčastnili : Iveta Prombergerová,Václav Nedělka, Peter Krajčír ,a Žuffa Peter.

Prítomných pozdravil predseda sekcie hydiny EE Dr.Andy Verelst. Na úvod oznámil smutnú novinu o tom,že nás nečakane opustil Hans Zurcher (CH) dlhoročný člen ESKG a i webmaster webovej stránky EE. Dr. Verelst vyzval prítomných o vzdanie pocty povstaním a tichej spomienky.

V otváracjej časti Dr. A. Verelst privítal všetkých prítomných účastníkov vrátane nových členov našej sekcie z Turecka ,ktorý sa stali členmi EE na zasadnutí v Koldingu,a poďakoval organizátorom za prípravu školenia .V krátkosti informoval o jednaniach prezídia EE a stave priprav Európskej výstavy . Veľkú časť venoval veterinárnym záležitostiam nakoľko 12 augusta bol vydaný nový predpis o veterine k Európskej výstave, kde došlo k závažným zmenám ktoré nepovoľujú účasť tretích krajín . Konkrétne sa táto nemilá správa dotkla (SW,CH,BIH,SRB, R a Turecko)To znamená krajín, ktoré nie sú členmi EU. (pozn. Niektorí si pamätáte že táto situácia bola na EV vo Welse 2000 kde boli zvieratá krajín bez očkovania proti ND umiestnené v separátnej hale) predseda sekcie tlmočil informácie od prof. Schilleho -predsedu rady pre zdravie a veterinu EE . Okrem iného informoval, že tak ako sa rozširuje Európa ,rozširuje sa i transfer ,čím vzniká riziko prenosu a i rôznych mutácií chorôb alebo nákaz . Príkladom je salmonelóza ktorá má niekoľko kmeňov . Vakcíny, ktoré boli účinné na známe kmene ,už na niektoré nové nezaberajú . Po úvodných slovách pokračovalo školenie podľa avizovaného programu .

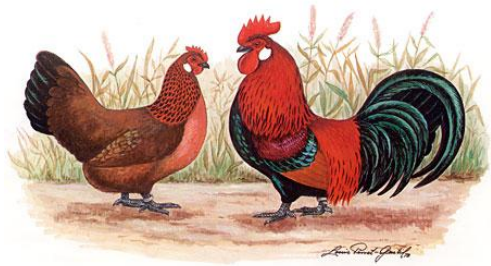
- **Dánska Kura – Danske Landhøns** (referent Willy Littau DK)

Veľmi staré veľmi temperamentné a odolné plemeno kúr vystavované už od roku 1889 zodpovedajúce typu stredoeurópskych gazdovských plemien (pripomínajúca typom českú kuru , Poľsku zelenonožku alebo i Drentskú kuru). Typ udáva valcovitý tvar iba mierne zodvihnutého trupu s mierne spadajúcou chrbtovou líniou a pokiaľ možno plynulým prechodom do širšieho stredne vysoko neseného chvosta. Hlava je s malým jednoduchým hrebeňom kde zástavica odstupuje od tylu hlavy a bielymi ušnicami .Postoj stredne široký a beháky tmavo bridlicové. Najviac sa chová v jarabičej farbe ,ktorá je v DK označovaná ako „brun“ . Štandardná hmotnosť v prvej výstavnej sezóne je u kohúta 2,0 kg a u sliepky 1,75 kg Ako povedal prednášajúci pri posudzovaní kladiem dôraz na :Typ, Trup, chrbát chvost, nesenie krídel, , hlava a jej body a nakoniec perie.

- **Dánska krátkonohá kura (Luttehøns)** - referent Willy Littau DK

Luttehøns je v skutočnosti Landhøns s určitým dedičným faktorom pre krátke nohy ("luttegen"). Tento faktor dedičnosti znamená, že pri odchovoch zomrie 25% kurčiat v oplodnenom vajíčku. 50% oplodnených vajec sa stane životaschopnými, zatiaľ čo posledných 25% bude normálnych s normálnou dĺžkou behákov. Okrem krátkych behákov zodpovedajú Dánskej Kure Typ udáva .Krátkonohosť behákov , Valcovitý tvar iba mierne zodvihnutého trupu s mierne spadajúcou chrbtovou líniou a pokiaľ možno plynulým prechodom do širšieho stredne vysoko neseného chvosta. Hlava je s malým jednoduchým hrebeňom kde zástavica odstupuje od tylu hlavy a bielymi ušnicami .Postoj je nízky stredne široký a beháky tmavo bridlicové. Najviac sa chová v jarabičej farbe ,ktorá je v DK označovaná ako „brun“ Štandardná hmotnosť v prvej výstavnej sezóne je u kohúta 2,25 kg a u sliepky 2,0 kg Ako povedal prednášajúci pri posudzovaní kladiem dôraz na :Typ, Krátkonohosť ,trup, chrbát chvost, nesenie krídel, , hlava a jej body a nakoniec perie.

- **Dánska malá kura -Danske dværg-landhøns.** - referent Willy Littau DK

Elegantná a vysoko temperamentná a pohyblivá pôvodná malá kura . Pôvodné dánske malé plemeno objavujúce sa v Dánsku už veľmi dávno pod rôznymi názvami . Vážny záujem nastal v roku 1952 a v roku 1967 už bol založený špeciálny klub .

Typom zodpovedá veľkej Dánskej kure s prihliadnutím na znaky malých plemien , s valcovitým tvarom ale viac zodvihnutým trupom mierne spadajúcou chrbtovou líniou a pokiaľ možno plynulým prechodom do širšieho stredne vysoko neseného plného chvosta. Hlava je s malým jednoduchým hrebeňom kde zástavica odstupuje od tylu hlavy a bielymi ušnicami . Postoj stredne široký a beháky tmavo bridlicové. Taktiež sa

najviac chová v jarabičej farbe ,ktorá je v DK označovaná ako „brun“ . Štandardná hmotnosť je u kohúta 800 maximálne 850 g a u sliepky 700 g Ako povedal prednášajúci pri posudzovaní kladiem dôraz na : Typ, veľkosť , trup, chrbát chvost, nesenie krídel, , hlava a jej body a nakoniec perie.

- **Nórska kura s Jarenu (Norske Jærhøns).** referent Willy Littau DK

Po dlhé obdobie jediná pôvodná kura chovaná v Nórsku až do 19 storočia . Od roku 1916-1973 bola chovaná i štátnou inštitúciou kde bola vyšľachtená do autosexingovej formy sfarbenia .Škandinávsky hydinový štandard hovorí o tom, že je tom kura Lahkého typu s hrdým nesením tela .Trup má byť valcovitý mierne zodvihnutý s vodorovnou chrbtovou líniou . Chvost je vysoko nesený pod uhlom 50-60°. Hlava nie je príliš veľká s jednoduchým hrebeňom, ktorého zástavica sleduje týl . Ušnica je biela .Postoj stredne vysoký so žltými neoperenými behákmi . Uznaná je v žltom a hnedom rodofarbovom ráze . Sfarbenie svetlé je vlastne veľmi zosvetlený rodofarbý ráz kde je zlatá farba zredukovaná do svetlo žltej . Pozor biele letky u 0,1 sú závažnou chybou, ale nie vylučujúcou. Pri posudzovaní kladieme dôraz na : Typ, trup, chrbát , sfarbenie peria, hlava a jej body..Hmotnosť je u kohúta 1,75-2,0 kg. Jærhøna 1,5-1,75 kg.

Švédská čierna kura (Svensk svarthøns) referent Willy Littau DK

Pôvodné škandinávské (švédske plemeno) štandardizované v roku 2002. Nazývané tiež Bohuslän svarthøns . Pôvodne plemeno pochádza z hraničnej oblasti Bohuslän pri norsku . Do švedska bola privezená námorníkmi v polovici 19 storočia . Tým by sa mohlo potvrdiť aj jej príbuznosť s Indonézskym Ayam Cemani . Je to malá zhánlivá energická kura v type ľahkej úžitkovej kury s typickým čiernym sfarbením operenia .Požaduje sa i čo najtmavšie čierne sfarbenie všetkých častí hlavy ,koža i beháky .Hrebeň je jednoduchý . Operenie je hladké s vysokým leskom .Beháky hladké,bez operenia so 4 prstami .Prednášajúci hovoril o dôležitých bodoch čo je tvar tela, uhol nesenia tela a farba peria a častí tela . Ako chyby hodnotíme : Nedostatok zeleného lesku, Slabo pigmentované alebo našedlé perie .Výskyt červenej farby v operení alebo fialový lesk , , veľa bielej v podsade alebo výskyt bielej farby v operení . Hmotnosť je u kohúta : 1,4-2 kg u sliepky 1 - 1,4 kg. Znáška okolo 150 vajec

Staroanglické zdobnené bojovníčky Referát viedol Urs Lochmann . plemeno známe i u nás. Oficiálne boli uznané v Anglicku v roku 1890.Čo je zaujímavé sú mladšie ako Novoanglické. Kury v tomto type boli známe už za čias Cezara zhruba v roku 55 pred Kristom. V roku 1882 bol založený prvý Club v Anglicku. Boli však v dvoch typoch. Oxfordský typ čo bol typ viac bojového výzoru s užším trupom a Carlisle typ ,ktorý bol širší v postoji a trupe ,a taktiež bol ťažší o zhruba 1,5 kg .V strenej Europe sa viac uchytil Carlise typ .Prednášajúci ďalej hovoril o dôležitých znakoch .na prvom mieste je to typ a tvar trupu.

U hlavy ,ktorá má jednoduchý hrebeň, musíme dávať pozor na sfarbenie tváre ,pretože sa líši podľa farebných rázov . Chrbát musí byť široký a plochý s veľmi širokými ramenami ,Krídla musia byť vysoko nesené a dobre prilahlé .Chvost je u kohúta dlhý zaoblený s s bočnými kosierikmi kratšími ako hlavné .U kohúta musí byť len veľmi málo otvorený ,u sliepky maximálne široký na 2 prsty . Typický pre toto plemeno je takzvaný pokrčený postoj s uhlom v kolenách Holene sú veľmi dobre osvalené,beháky sú hladké s veľmi dobre našponovanými prstami .Operenie je tvrdé,ako pri väčšine bojových plemien, ale dobre prilahlé . Vo svete sa chovajú i vo variantách s chocholkou,s bradou a i bez chvosta .Tieto však nie sú v EE uznané . Referát bol doplnený bohatou obrazovou dokumentáciou prezentujúcou štandardné i neštandardné zvieratá s usmernením na posúdenia.

Novoanglické zdobnené bojovníčky

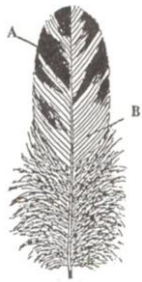
Plemeno registrované už v roku 1850,prvý krát vystavené v roku 1872. V súčasnosti sa jedná o typické výstavné plemeno, ktoré už vôbec nejavi znaky bojového postoja .Trup je pri pohľade z vrchu rovnako široký v celej dĺžke .,Typickým znakom je dlhý krk a veľmi dlhé holene a beháky, ktoré sú kruhového prierezu . Hlava je veľmi dlhá nazývaná i hadia .Tu je dôležitá farba očí, ktorá dodáva charakteristický výraz spolu s ostružinovo sfarbenou tvárou.

Referát bol doplnený bohatou obrazovou dokumentáciou prezentujúcou štandardné i neštandardné zvieratá s usmernením na posúdenia

Farebný ráz Splasch -dr.Andy Verelst

Prednášajúci vo svojom príspevku popísal základné vlastnosti sfarbenia splach .Uviedol,že táto farba je mnohokrát nesprávne vykladaná ,keď sú za splach považované stiepatelné zvieratá z chovu modrej farby ,alebo neidentifikovateľné mixy modrej alebo bielej farby s výskytom akýchkoľvek fľakov . Nepopierateľné je že tento ráz má pôvod v modrej farbe .

Popis rázu Základná farba(B) u oboch pohlaví je rovnomerne sivasto biela až veľmi svetlo modro šedá v celom operení ,s nepravidelnými rozdielne veľkými tmavo-modrými škvrkami v perí . Kresba(A) by mala byť podľa možnosti čo najviac harmonicky a rovnomerne rozmiestnená po operení celého tela vrátane okrasného peria u kohútov (závesy) Ojedinelé čierne fľaky sú prípustné. Dôležité je, aby kresba bola sýta .

Hrubé chyby sú : Príliš tmavá základná farba . Celé čierne perá, zelený lesk kresby, celofarebný kosier alebo kormidlové perá . Veľmi nerovnomerné rozmiestnenie kresby, lemovanie, krahulcová kresba, silný žltý nádych ,zelený lesk ,hrdza a zábel .

Mali sme predstavených niekoľko obrázkov s problematickým sfarbením bohužiaľ i s veľmi vysokým ohodnotením.

Do debaty sa zapojil W.Litau ktorý popísal,že prvýkrát bola farba predstavená v roku 1964 v Dánsku . pripomenul,že dôležité je aby kresba bola i na prsiach .

Farebný ráz Kennfarbig-Rodofarbá dr.Andy Verelst

Dr.Verelst vo svojej prezentácii iba v krátkosti zhrnul princípy tohto farebného rázu v jeho rôznych modifikáciách . V zjednodušenom popise sa jedná o kombináciu zlatokrkeho alebo jarabičieho farebného rázu s krahulcovou kresbou (faktorom). Kohút je krahulčí so zlatou farbou v krku,chrbáte sedle a červenou farbou na ramenách a krídlovom trojuholníku . U sliepky je krahulčí faktor vo všetkých častiach redukovaný najmä v krčnom závese . U kohúta je krahulčí faktor 2 krát výraznejší . Pri hodnotení preferujeme kohútov s výraznejšou červenou farbou a výraznejšou krahulcovou kresbou . Samozrejme ,že to záleží i na konkrétnom popise u rôznych plemien .

Antverpský bradáč a Grubský bradáč – R.Boonen

Plemená i u nás známe .Referát viedol Dr. A Verelst . Jedná sa o typické figurálne plemená s takmer rovnakými požiadavkami na typ, s tým rozdielom, že Grubský bradáč je geneticky bezchvosté plemeno.

V prvom rade sa jedná u kohúta o hrdú postavu so vzpriameným držaním trupu . Sliepka je naopak vodorovne nesená .Proporcionálne predná časť tvorí 2/3 dĺžky a zadná časť 1/3 dĺžky tela . Predná časť je tvorená prsiami krkom a krídlami ,kde najviac dominujú plné okrúhle prsia .Ak si predstavíme tvar prs ako kruh tak jeho polovica je nesená v rovine chrbta . Chvost u Antverpského bradáča je vysoko nesený a jeho perá (kosiere) nemôžu byť v žiadnom prípade na konci okrúhle ,ale musia byť ukončené špicom. Hlave je k telu pomerne malá ,je ale zvýraznená veľkou trojdielnou bradou .Hrebeň je ružicový bez výrastkov, s trňom sledujúcim týl. Nohy musia byť tmavošedé .prezentácia bola doplnená množstvom obrázkov s príkladmi kvalitných i problematických zvierat .

Kačice pižmové - Peter Žuffa .

Vo svojej prezentácii sa venoval pôvodu plemena, požiadavkám na štandard v jednotlivých pozíciách , špecifikám a vyskytujúcimi sa chybami a nedostatkami v jednotlivých farebných rázoch .

Dôraz je kladený hlavne na tvar trupu, jeho šírku v prsiach aramenách ,hornú a spodnú líniu a samozrejme dĺžku. Typickým znakom plemena je bradavičnatosť ktorá nesmie byť príliš hrubá ,ako to napríklad preferujú zámorské organizácie . Nánosok by mal mať tvar jazyka .

Referát bol doplnený bohatou obrazovou dokumentáciou prezentujúcou štandardné

i neštandardné zvieratá jednotlivých farebných rázov s usmernením na posúdenie.

Školenie pokračovalo druhý deň ďalšími prednáškami .

Australorpka - Peter Žuffa .

Vo svojej prezentácii sa venoval pôvodu plemena a jeho vzniku, požiadavkami na štandard a vyskytujúcimi sa chybami a nedostatkami . Australorpka patrí k skupine stredne ťažkých plemien, ktoré sú si v type veľmi podobné .(ak neberieme do úvahy farbu peria a behákov) Práve tu je dôležité správne posúdenie typu s dôrazom na tvar a nesenie trupu , líniu prs, dĺžku a tvar chrbtovej línie a chvosta . Jednotlivé časti hlavy,ako hrebeň laloky ušnice musia byť proporcionálne veľkénie hrubého tkaniva . Medzi najzávažnejšie problémy patrí v súčasnosti extrémne dlhý trup s dlhou ,a hlavne rovnou chrbtovou líniou a dlhým pretiahnutým chvostom. Taktiež sa treba zamerať na elimináciu podušiek v operení. S operením súvisí problematika štruktúry a šírky a počtu letiek . Veľmi závažným problémom sú nazelenalé beháky s žltými nášlapkami na behákoch súvisiacimi s možným prekřížením s Jerseykami . Referát bol doplnený obrazovou dokumentáciou prezentujúcou štandardné i neštandardné zvieratá .

Hamburčanka - Willy Littau .

Vo svojej prezentácii poukázal na rôzne typy ,ktoré sú preferované v napr.v Nemecku,Hollandsku alebo Dánsku . Nešlo o typ ,ale o mieru tolerantnosti pri niektorých nedostatkoch a chybách ktorá sa musí zjednotiť . Pre nás je však jeden typ, ktorý je uvedený v štandarde pre Európu . Tu požadujem dlhší válcovitý trup, s dlhším chrbátom , dlhým bohatým skôr nižšie neseným chvostom ,dobře prilahlým operením . Hlava nieje v pomere k telu príliš veľká , požadujeme ale pomerne veľký ružicový hrebeň s dlhším odstavajúcim trnom. Ušnice by mali byť výrazné biele . U zlatého a strieborno bodkovaného rázu musí byť koncová kresba gulatá a ostrá .

Referát bol doplnený obrazovou dokumentáciou prezentujúcou štandardné i neštandardné zvieratá .

Posudzovanie hydiny -Urs Lochmann . Referát bol zameraný na posudzovateľský systém EE . Prednáška bola rozdelená do niekoľkých kapitol. Úloha posudzovateľa, metódy a systematika hodnotenia, samotný posudzovateľský systém , vyplňovanie lístka .

Dôraz bol kladený na dôležitosť posúdenia jednotlivých znakov u konkrétnych plemien alebo skupín plemien . Vo všeobecnosti musí byť dôraz kladený na : Celkový dojem a typ . čo sú hlavné atribúty? **Tvar, veľkosť držanie tela a postoj** , nasledujú **špecifické plemenné znaky** potom ,**operenie, hlava a ostatné znaky** . To je i poradie vážnosti hodnotenia . V ďalšej časti sa venoval vyplňovaniu lístka. Ako povedal U.Lochmann ,každé zviera má nejakú prednosť. Je dôležitá správna voľba slov pri ich použití v lístku . **Výrazy použité v lístku musia byť zrozumiteľné a jasne formulované** . U .Lochman samozrejme smeroval svoju prednášku i k nastávajúcej výstave :a k tomu čo sa od posudzovateľov očakáva: Motivovaní posudzovatelia a ich príprava, dôraz na vážnosť plemenných znakov ,dobrá spolupráca a komunikácia medzi posudzovateľmi , vedúcimi posudzovateľmi a Jury . Renomovaná posudzovateľská práca , čisto vyplnené lístky a samozrejme cit .

- Európska výstava bola veľmi dôležitým bodom .Willy Littau informoval o stave priprav . A.Verelst informoval o stave prihlášok , o delegovaní a rozdelení posudzovateľov , ich povinnosti zúčastniť sa školenia pred posudzovaním .

- Informácie Európskej štandardnej komisie . Referát viedol predseda ESKG Urs Lochmann . Informoval o práci ajednaniach ESKG ,o stave Európskeho štandardu ,o delegovaní posudzovateľov na Európsku výstavu .V tejto súvislosti hovoril o podmienkach na delegovanie ,ale i o tom,že medzi delegovanými s niektorých krajín sú bohužiaľ i taký , ktorý niesú pre posudzovanie na EV akceptovateľný z dôvodou nesplňujúcich podmienky . Urs Lochmann informoval o aktualizácii zoznamu EE posudzovateľov ,ktorý bol na základe predpisu doplnený o nové mená .

Andy Verelst informoval prítomných o termíne konania školenia v roku 2019.Toto sa bude konať 20-22 IX.2019 v Španielsku ,neďaleko mesta Malaga .Poriadateľom je FESACOCOUR .

Školenie ukončil predseda ESKG Urs Lochman. Poďakoval usporiadateľom za dobre pripravené stretnutie, prednášajúcim za bohaté vyčerpávajúce referáty .Zaželal všetkým šťastný návrat domov s prianím šťastného stretnutia v Herrningu pri nadchádzajúcej Európskej výstave .

Správu spracoval: Žuffa Peter
Zástupca ČSCH a SZCH pri EE
Člen Európskej štandardnej komisie pre hydinu EE -